

De gezamenlijke raadsbetrokkenheid bij de
uitvoering van de Strategische
Kempenagenda

November 2021

Richting door de raden

INHOUDSOPGAVE

1. Introductie

1.1 Inleiding

1.2 Ontwerpcriteria samenwerking

2. Hoe ziet de samenwerking eruit?

2.1 De samenwerking in één oogopslag

2.2 Het Kempencongres

2.3 Werkprogramma Kempenraden

2.4 Startnotities

2.5 Evaluatie

Bijlage 1. Aandachtspunten en opstartfase

Bijlage 2. Opgedane bevindingen tijdens het proces

1

Introductie

1.1 Inleiding

1.2 Ontwerpcriteria samenwerking

1.1

Inleiding

Wat ligt er voor u?

Eind 2019 is de Strategische Kempenagenda (SKA) vastgesteld. In deze agenda zijn vijf inhoudelijke thema's opgenomen waarop de vijf Kempengemeenten willen samenwerken: de transitie van het landelijk gebied, de energietransitie, mobiliteit, wonen en economie.

De SKA ziet op het 'wat': wat gaan we als Kempengemeenten samen oppakken? Tot nu toe zijn er geen afspraken gemaakt over de wijze waarop de gemeenteraden betrokken worden bij realisatie van de agenda. Deze vraag wordt beantwoord in voorliggend stuk.

Kaders opdrachtgeversgroep

Met het oog op de samenwerking zijn door de opdrachtgeversgroep, bestaande uit de vijf burgemeesters en twee raadsleden per gemeente, de volgende uitgangspunten meegegeven:

- De samenwerking moet **werkbaar** zijn. Dat wil zeggen dat de samenwerking praktisch is, niet te ingewikkeld en niet te tijdrovend.
- De samenwerking moet **gedragen** zijn. Dat wil zeggen dat er brede steun is voor de samenwerking onder de verschillende raden (en colleges).
- De samenwerking moet **uitgewerkt** zijn. Met andere woorden: het doel van de samenwerking is helder; de uitgewerkte vorm sluit daarbij aan en is praktisch en concreet en (direct) toepasbaar.

Hoe is de uitwerking van 'Richting door de raden' tot stand gekomen?

Om deze vraag te beantwoorden is in de afgelopen maanden een gezamenlijk proces doorlopen met de opdrachtgeversgroep. Dit proces stond onder begeleiding van Berenschot.

Door Berenschot is materiaal bestudeerd en met verschillende betrokkenen gesproken: de gemeenteraden zelf, de colleges, de portefeuillehoudersoverleggen, de griffiers en de gemeentesecretarissen. In de gesprekken stonden drie vragen centraal:

- Waarom zou je als gemeenteraden willen samenwerken in het kader van de SKA?
- Op welke thema's (van de SKA) zou je als gemeenteraden onderling willen samenwerken?
- Hoe wil je als gemeenteraden onderlinge samenwerking in het kader van de SKA?

Vervolgens heeft Berenschot een voorstel gedaan voor de uitwerking van de samenwerking tussen de gemeenteraden.

Strategische Kempenagenda

Economie

Energietransitie

Mobiliteit

Transitie
landelijk gebied

Wonen

Portefeuillehouders
overleg economie

Portefeuillehouders
overleg
energietransitie

Portefeuillehouders
overleg mobiliteit

Portefeuillehouders
overleg transitie
landelijk gebied

Portefeuillehouders
overleg wonen

Richting door de raden

De gezamenlijke raadsbetrokkenheid bij de uitvoering van de Strategische Kempenagenda

Gemeenteraad
Bladel

Gemeenteraad
Bergeijk

Gemeenteraad
Oirschot

Gemeenteraad
Reusel- de Mierden

Gemeenteraad
Eersel

1.2

Ontwerpcriteria samenwerking

Door de opdrachtgeversgroep zijn enkele kaders voor de samenwerking meegegeven (zie 1.1.). Vanuit de gesprekken met betrokkenen is Berenschot tot de volgende aanvullende ontwerpcriteria gekomen voor de samenwerking.

Het **doel** van de samenwerking is om gezamenlijk te bouwen aan inhoud en proces. Waar gewenst vindt er gezamenlijke beeld- en oordeelsvorming plaats. Dit draagt bij aan **beter geïnformeerde besluitvorming** in de individuele raden en een **sterkere positie van de Kempen in de regio**.

De samenwerking krijgt dan ook **vorm vanuit de inhoud**, op een select aantal, niet controversiële thema's uit de SKA. Van hieruit kan de samenwerking worden uitgebouwd.

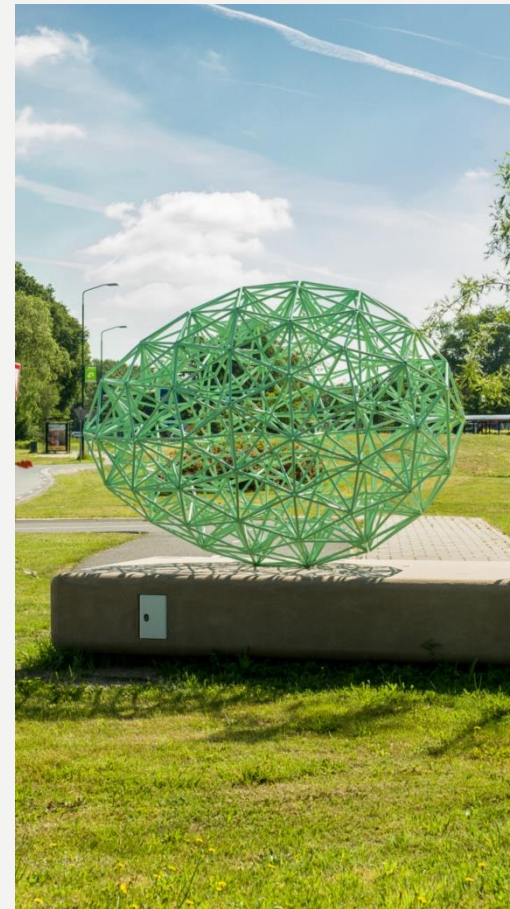
Elkaar leren kennen helpt bij inhoudelijke samenwerking. Het is dan ook een randvoorwaarde en geen doel op zich.

Deze werkwijze vraagt om een **nadere uitwerking** van (thema's uit) de SKA. Deze geeft nu onvoldoende richting.

Geen belemmering voor deelname Oirschot aan samenwerking. Er is immers geen sprake van congruente samenwerking.

2

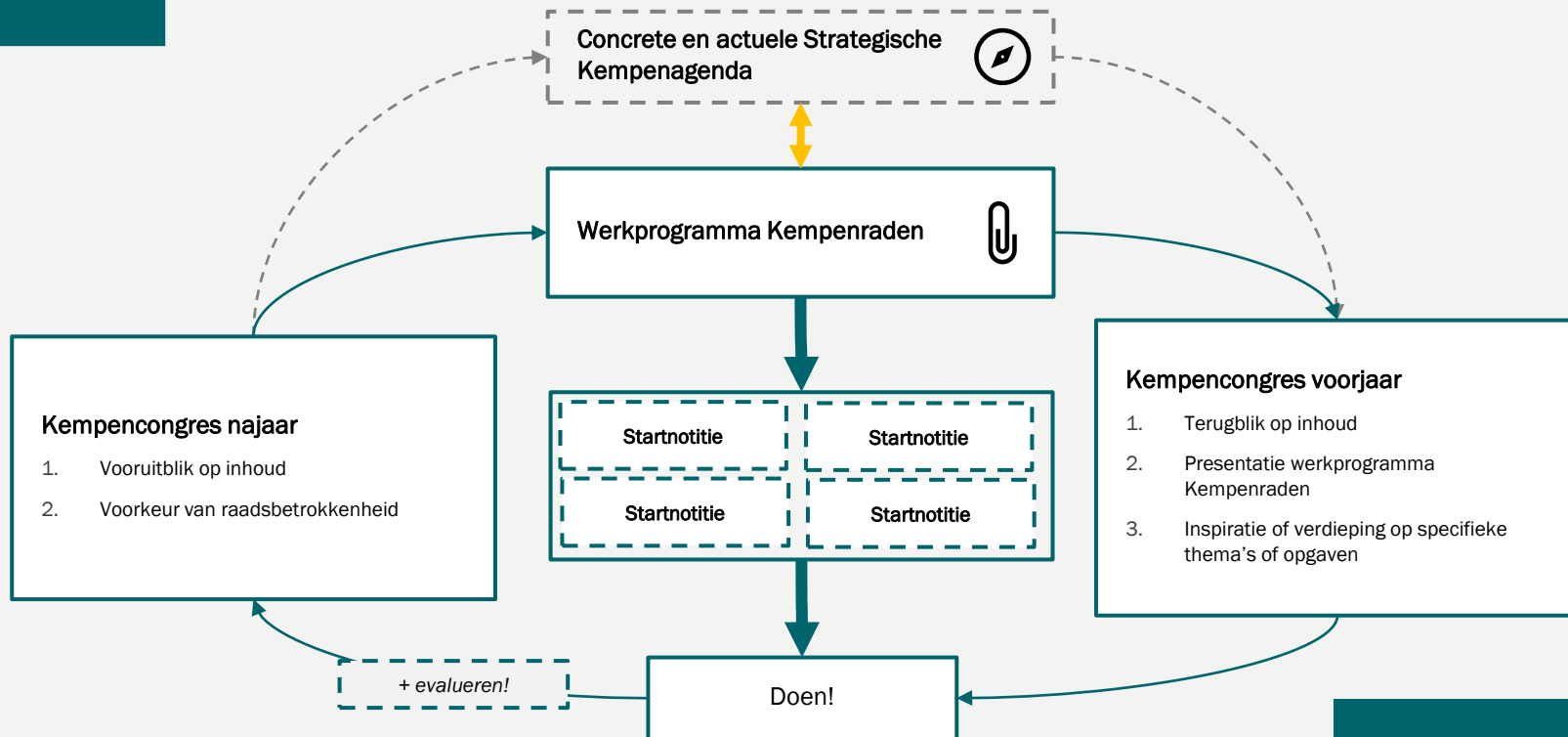
Hoe ziet de samenwerking eruit?

- 2.1 De samenwerking in één oogopslag
- 2.2 Het Kempencongres
- 2.3 Werkprogramma Kempenraden
- 2.4 Startnotities
- 2.5 Evaluatie

2.1

De samenwerking in één oogopslag

2.2

Het Kempencongres

- 2.1.1 Doel, opzet en organisatie
- 2.1.2 Het najaarscongres
- 2.1.3 Het voorjaarscongres
- 2.1.4 Mogelijke werkvormen
- 2.1.5 Taken en verantwoordelijkheden

2.2

Het Kempencongres

2.2.1 Doel, opzet en organisatie

Wat zijn de doelen van het Kempencongres?

Het **Kempencongres** heeft drie hoofddoelen:

1. **Bouwen aan bestuurlijk netwerk** en vertrouwen tussen gemeenteraadsleden.
2. **Terugblikken op de samenwerking** op de SKA-thema's: welke activiteiten zijn gestart, hoe zijn de raden daarbij betrokken en welke resultaten zijn geboekt
3. **Vooruitblikken naar de opgaven** voor de Kempengemeenten en afspraken maken over de gezamenlijke raadsbetrokkenheid voor het komende jaar.

Wat is het Kempencongres?

Het **Kempencongres** is een evenement voor alle raadsleden. Het **Kempencongres** vindt twee keer per jaar plaats: in het voorjaar en in het najaar. De twee congressen vullen elkaar aan.

Tijdens het **najaarscongres** bekijken de colleges en raadsleden vooruit naar de gezamenlijke opgaven van de Kempengemeenten in de komende jaren (lange termijn) en hun samenwerking in de komende twee jaar (korte termijn). Raadsleden van de vijf gemeenten gaan met elkaar in gesprek over hoe zij bij deze gezamenlijke opgaven betrokken willen worden. Hieruit komt het gezamenlijk **Werkprogramma Kempenraden** voort.

Tijdens het **voorjaarscongres** bekijken de raadsleden met de portefeuillehouders terug op de samenwerking en de resultaten van het afgelopen jaar en presenteren de colleges (een update van de) het **Werkprogramma Kempenraden** voor de komende twee jaar.

Tijdens zowel het **voorjaarscongres** als het **najaarscongres** is ruimte voor inspiratie en verdieping op specifieke thema's.

Wie organiseert het Kempencongres?

De vijf burgemeester tezamen zijn verantwoordelijk voor de organisatie van het **Kempencongres**. Het ligt voor de hand om als burgemeesters om beurten het voortouw te nemen in de organisatie van het **Kempencongres**. Het inhoudelijke programma wordt door de burgemeesters samengesteld in overleg met de agendacommissie Kempenraden* en in afstemming met de portefeuillehoudersoverleggen. De agenda bevat een heldere beschrijving van de onderwerpen en status van de bespreking (ter inspiratie, ter oordeelsvorming, ter beeldvorming, etc.).

Het **Kempencongres** wordt bij voorkeur georganiseerd op een externe en inspirerende locatie; bijvoorbeeld bij een ondernemer of regionale organisatie, in een cultureel centrum, et cetera.

- De cyclus van een **najaarscongres** en **voorjaarscongres** sluit op hoofdlijnen aan bij die van de (Metropoolconferenties van de) Metropoolregio Eindhoven (MRE). De Metropoolconferentie in het najaar is namelijk onderdeel van de totstandkoming van de jaarlijkse werkprogramma's en de (vierjaarlijkse) actualisatie van het samenwerkingsakkoord.
- Door het **najaarscongres** Kempenraden te organiseren na de Metropoolconferentie zijn raadsleden vroeg op de hoogte van de ontwikkelingen in de MRE en kunnen zij mogelijk het **Werkprogramma Kempenraden** hierop laten aansluiten. Indien het **Kempencongres** voor een Metropoolconferentie plaatsvindt kan het mogelijk zijn om de inbreng op deze conferentie gezamenlijk af te stemmen.

2.2

Het Kempencongres

2.2.2 Het najaarscongres

Raadsleden en collegeleden blikken vooruit op gezamenlijke opgaven

- Presentatie van de **relevante thema's uit de SKA** door portefeuillehouders en/of inspirerende sprekers:
 - Wat zijn de **opgaven** voor de Kempen?
 - Welke **doelen** hebben we onszelf gesteld?
 - Welke **resultaten** willen we behalen?
 - Wat gaan we daar de komende jaren voor **doen**?
 - Wat is de relatie met de **MRE**? Hoe leggen we die verbinding?
 - Wat is de verbinding tussen de **Kempengemeenten** op deze opgave? En wat is het belang om hierin al dan niet gezamenlijk op te trekken als Kempengemeenten?
- **Raadsleden** kunnen hier vragen over stellen en met de portefeuillehouder én elkaar in gesprek gaan.

Raadsleden geven hun voorkeur aan voor raadsbetrokkenheid

- De raadsleden geven voor het komende jaar per thema aan op **welke opgave(n)** en op **welke wijze** ze betrokken willen worden:
 - Gezamenlijk **geïnformeerd** worden
 - Gezamenlijk **input leveren**
 - Gezamenlijke **beeldvorming- en oordeelsvorming** op een opgave
- Dit vormt input voor het gezamenlijke *Werkprogramma Kempenraden*.

Besluitvorming op het Kempencongres

Op het **Kempencongres** vindt geen inhoudelijke besluitvorming plaats over de thema's uit de SKA. Wel wordt tijdens het **najaarscongres** door raadsleden aangegeven op welke wijze zij waarbij gezamenlijk betrokken willen worden. Tijdens het voorjaarsoverleg stellen de raadsleden het *Werkprogramma Kempenraden* vast. Dit werkprogramma wordt van tevoren in concept naar de Kempenraden gestuurd.

Bouwen aan netwerk en vertrouwen:

Het **Kempencongres** is naast een moment voor inhoudelijke verbinding ook bedoeld om de contacten tussen de raden te versterken. Een gezamenlijke maaltijd en/of borrel is daarom een vast onderdeel van het **Kempencongres**!

Agendacommissie Kempenraden*

De agendacommissie Kempenraden bestaat uit twee raadsleden per gemeente. Deze agendacommissie denkt mee over de agenda van de Kempencongressen. Ze levert o.a. mogelijke onderwerpen aan, bepaalt welke thema's besproken worden en denkt mee over sprekers en locaties. De Agendacommissie Kempenraden komt tenminste tweemaal per jaar (digitaal) bijeen.

Te verspreiden stukken na afloop:

- Samenvatting vooruitblik
- Samenvatting input *Werkprogramma Kempenraden*

2.2

Het Kempencongres

2.2.3 Het voorjaarscongres

Portefeuillehouders blikken terug en gaan in gesprek met raadsleden

- Presentatie per thema uit de SKA door portefeuillehouders:
 - Welke **activiteiten** zijn er het afgelopen jaar uitgevoerd?
 - Welke **resultaten** zijn behaald?
 - Hoe zijn de gemeenschappelijke raden **betrokken** geweest? En hoe was de betrokkenheid van anderen (inwoners, ondernemers)?
- **Raadsleden** kunnen hier vragen over stellen en met de portefeuillehouders én elkaar in gesprek gaan.

Burgemeesters presenteren gezamenlijk werkprogramma gemeenteraden

- De burgemeesters presenteren het concept *Werkprogramma Kempenraden*. Dit is voorafgaand aan het Kempencongres ook al toegezonden aan alle raadsleden.
- De **raadsleden** gaan hiermee al dan niet akkoord.

Ruimte voor inspiratie en verdieping specifieke thema's of opgaven

- Dit kan bijvoorbeeld door een **externe spreker** uit te nodigen, zoals een ondernemer uit de Kempen, een hoogleraar of een vertegenwoordiger van een andere regio met een inspirerende aanpak.

Besluitvorming op het Kempencongres:

Op het **Kempencongres** vindt geen inhoudelijke besluitvorming plaats over de thema's uit de SKA. Wel wordt tijdens het **najaarscongres** door raadsleden aangegeven op welke wijze zij waarbij gezamenlijk betrokken willen worden. Tijdens het voorjaarsoverleg stellen de raadsleden het *werkprogramma Kempenraden* vast. Dit werkprogramma wordt van tevoren in concept naar de Kempenraden gestuurd.

Agendacommissie Kempenraden*

De agendacommissie Kempenraden bestaat uit twee raadsleden per gemeente. Deze agendacommissie denkt mee over de agenda van de Kempencongressen. Ze levert o.a. mogelijke onderwerpen aan, bepaalt welke thema's besproken worden en denkt mee over sprekers en locaties. De Agendacommissie Kempenraden komt tenminste tweemaal per jaar (digitaal) bijeen.

Bouwen aan netwerk en vertrouwen:

Het **Kempencongres** is naast een moment voor inhoudelijke verbinding ook bedoeld om de informele contacten tussen de raden te versterken. Een gezamenlijke maaltijd en/of borrel is daarom een vast onderdeel van het **Kempencongres**!

Te verspreiden stukken na afloop:

- Samenvatting terugblik
- Gezamenlijk *Werkprogramma Kempenraden*
- Mogelijk: *startnotities* (zie 2.4)

2.2

Het Kempencongres

2.2.4 Mogelijke werkvormen

Wat zijn mogelijke werkvormen tijdens een Kempencongres?

Tijdens het Kempencongres kunnen verschillende werkvormen worden gebruikt om raden onderling en met portefeuillehouders te laten uitwisselen. We geven hieronder een aantal suggesties.

Informer en inspireren

Ambtelijke informatiesessie

- Ambtenaren vertellen over een specifiek onderwerp. Raadsleden hebben de mogelijkheid tot stellen van vragen.

Bestuurlijke informatiesessie

- Portefeuillehouders vertellen over een specifiek onderwerp. Raadsleden hebben de mogelijkheid tot stellen van vragen.

Externe spreker

- Een spreker uit het veld – bijvoorbeeld een hoogleraar, een ondernemer of directeur van een onderwijsinstelling uit de Kempen of een vertegenwoordiger van een andere regio – vertelt iets over een voor de Kempen belangrijk thema.

Informatiemarkt

- In één grote ruimte staan verschillende ‘kramen’ waar raadsleden informatie kunnen ophalen over verschillende onderwerpen. De kramen worden bevolkt door portefeuillehouders, ondernemers en/of overige betrokkenen.

Beeld- en oordeelsvormen

Overleg in gemixte groepen

- Gemixte tafels met raadsleden uit alle gemeenten bespreken een vraagstuk. Mogelijk met plenaire terugkoppeling. Een portefeuillehouder is gespreksleider en wordt daarbij ondersteund door een griffier van een andere gemeente.

Carroussel of ‘world café’

- Een thema wordt besproken aan de hand van verschillende deelvragen. Elke deelvraag heeft een stamtafel met één ‘stamgast’ (een portefeuillehouder). Hij of zij ontvangt steeds een gemixte groep raadsleden. Na enige tijd draaien de groepen door naar de volgende tafel; de stamgast blijft daarbij zitten en vat samen wat eerder is besproken. De nieuwe groep vult aan op wat door de eerder groep al is genoemd; de rondes duren dus steeds iets korter.

In gesprek middels stellingen en open microfoon

- Raadsleden stemmen via een digitale tool (bijv. MentiMeter) over stellingen. Er is middels de ‘open microfoon’ ruimte om hierop te reageren. Een gespreksleider modereert het gesprek.

2.2

Het Kempencongres

2.2.5 Taken en verantwoordelijkheden

Verantwoordelijke	Taken en verantwoordelijkheden
Burgemeester(s)	<ul style="list-style-type: none">De burgemeester zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de organisatie en de agenda van het Kempencongres.<ul style="list-style-type: none">De agenda wordt opgesteld in overleg met de Agendacommissie Kempenraden en in afstemming met de portefeuillehoudersoverleggen.De verantwoordelijkheid voor het voorzitten en voorbereiden van vergaderingen van de agendacommissie ligt bij de vijf burgemeesters. Zij zijn namelijk eindverantwoordelijk voor de inhoud van de agenda van het Kempencongres.De burgemeesters zijn verantwoordelijk voor het opstellen en toezenden van het <i>Werkprogramma Kempenraden</i> richting het voorjaarscongres.
Portefeuillehouders-overleggen	<ul style="list-style-type: none">De portefeuillehouders(overleggen) verzorgen tijdens het najaarscongres een vooruitblik op de opgaven voor de Kempengemeenten voor de komende jaren.De portefeuillehouders(overleggen) verzorgen tijdens het voorjaarscongres een terugblik op de samenwerking tussen de Kempengemeenten in het afgelopen jaar.
Gemeentesecretarissen	<ul style="list-style-type: none">De gemeentesecretarissen ondersteunen waar nodig de burgemeesters en portefeuillehoudersoverleggen (o.a. bij de organisatie van het Kempencongres, het opstellen van het <i>Werkprogramma Kempenraden</i>)De gemeentesecretarissen maken onderling afspraken over de ambtelijke ondersteuning in de voorbereiding van de congressen.
Griffiers	<ul style="list-style-type: none">De griffiers stellen in overleg met de burgemeesters gezamenlijk de data van de congressen vast.De griffie coördineert de verslaglegging van het congres en de verspreiding van stukken.
Kempenraden	<ul style="list-style-type: none">De Kempenraden zijn aanwezig bij het Kempencongres en bereiden zich (waar relevant) inhoudelijk voor.De Kempenraden stellen tijdens het Kempencongres het <i>Werkprogramma Kempenraden</i> vast.Elk van de Kempenraden vaardigt twee leden af naar de Agendacommissie Kempencongres.

2.3

Werkprogramma Kempenraden

2.3.1 Doel, voorwaarde, inhoud en opbouw

2.3.2 Taken en verantwoordelijkheden

2.3

Werkprogramma Kempenraden

2.3.1 Doel, voorwaarde, inhoud en opbouw

Doel en inhoud

Het *Werkprogramma Kempenraden* geeft inzicht hoe en wanneer de gemeenteraden gezamenlijk bij uitvoering van de SKA worden betrokken in de daaropvolgende twee jaar. Tijdens het *voorjaarscongres* stellen de Kempenraden gezamenlijk het werkprogramma vast. Het *Werkprogramma Kempenraden* is het 'werkdokument' van de samenwerking tussen de Kempenraden.

Voorwaarde gezamenlijk werkprogramma Kempenraden:

Een actuele en geconcretiseerde SKA

Om tot een *Werkprogramma Kempenraden* te kunnen komen, is het nodig de SKA te concretiseren en actueel te houden. Een actuele en concrete agenda bevat per thema voor de komende twee jaar een overzicht van (1) opgaven, doelen, te behalen resultaten en de daartoe te verrichten activiteiten, (2) een beschrijving van de verbinding hiervan met de MRE-(agenda), (3) een beschrijving van de verbinding tussen de Kempengemeenten op deze opgave en belang om hierin al dan niet gezamenlijk op te trekken (4) een tijdsplan (voor de komende twee jaar).

De portefeuillehoudersoverleggen presenteren de geconcretiseerde SKA voor wat betreft hun eigen thema tijdens het *najaarscongres*. Deze wordt jaarlijks bijgewerkt.

Inhoud werkprogramma Kempenraden

Het *Werkprogramma Kempenraden* bevat afspraken over de gezamenlijke raadsbetrokkenheid bij nieuwe én lopende trajecten. In het Werkprogramma staat concreet bij welke activiteiten zoals opgenomen in de geconcretiseerde SKA de Kempenraden betrokken worden en hoe de betrokkenheid van de raden eruit ziet.

- Gezamenlijk geïnformeerd worden / Gezamenlijk input leveren / Gezamenlijke beeldvorming- en/of oordeelsvorming op een thema
- Frequentie waarin dit gebeurt

De gezamenlijke raadsbetrokkenheid wordt per opgave/activiteit uitgewerkt in een *startnotitie*. In het *Werkprogramma Kempenraden* zijn de *startnotities* als bijlagen opgenomen.

Opbouw werkprogramma Kempenraden:

Dit *werkprogramma Kempenraden* is zeer compact, (circa 5-10 pagina's exclusief de *startnotities*) en wordt aan de SKA gehecht.

1. Inleiding
2. Gezamenlijke raadsbetrokkenheid
 - a. Opgaven waarbij de Kempenraden betrokken worden
 - b. Wijze waarop de Kempenraden betrokken worden
 - c. Frequentie van de betrokkenheid
 - d. Tijdsplan
3. Startnotities

2.3

Werkprogramma Kempenraden

2.3.2 Taken en verantwoordelijkheden

Verantwoordelijke	Taken en verantwoordelijkheden
Burgemeesters	<ul style="list-style-type: none">De burgemeesters zijn verantwoordelijk voor het opstellen van het concept <i>Werkprogramma Kempenraden</i>.Dit doen ze in overleg met de portefeuillehoudersoverleggen en naar aanleiding van de input uit het najaarscongres.
Portefeuillehouders-overleggen	<ul style="list-style-type: none">De portefeuillehoudersoverleggen zijn verantwoordelijk voor een actuele en geconcretiseerde SKA voor hun eigen domein (zie 2.3.1 “Concretisering SKA”).De portefeuillehoudersoverleggen leveren de benodigde input voor het <i>Werkprogramma Kempenraden</i>.
Gemeentesecretarissen	<ul style="list-style-type: none">De gemeentesecretarissen maken onderling afspraken over de ambtelijke ondersteuning van de portefeuillehoudersoverleggen en burgemeesters bij respectievelijk actualisatie en concretisering van de SKA en het opstellen van het <i>Werkprogramma Kempenraden</i>.
Griffiers	<ul style="list-style-type: none">-
Kempenraden	<ul style="list-style-type: none">De Kempenraden leveren tijdens het <i>Kempencongres</i> (najaarscongres) input voor het <i>Werkprogramma Kempenraden</i>.De Kempenraden stellen tijdens het <i>Kempencongres</i> (voorjaarcongres) het <i>Werkprogramma Kempenraden</i> vast.

2.4

Startnotities

2.4.1 Doel en inhoud

2.4.2 Taken en verantwoordelijkheden

2.4

Startnotities

2.4.1 Doel en inhoud

Doel van de startnotities

Het doel van een *startnotitie* is om concreet te maken op welke wijze de gemeenteraden gezamenlijk worden betrokken, met welk doel en op welke wijze. Een startnotitie is een nadere uitwerking van de keuzes zoals gemaakt in het *Werkprogramma Kempenraden*. Ook kunnen in een startnotie inhoudelijke uitgangspunten worden opgenomen.

De drie onderdelen van een startnotities

Het betreffende portefeuillehoudersoverleg is verantwoordelijk voor het opstellen van een *startnotitie*. De individuele portefeuillehouders zijn verantwoordelijk voor de afstemming van de *startnotities* in hun eigen gemeente. Het is ook mogelijk om de *startnotities* te bespreken tijdens een *Kempencongres* indien dit (planning technisch) uitkomt.

1. Beschrijving van de opgave met resultaten en activiteiten **weggezet in tijd**.

- **Opgave:** de gewenste situatie in de Kempen op een bepaald vraagstuk.
bijv.: Bruisende kernen in de Kempen met een hoog voorzieningenniveau
- **(Sub)doel:** de concrete situatie die de komende periode bereikt moet worden.
bijv.: Het realiseren van betaalbare en passende woningen voor jongeren en ouderen.
- **Resultaat:** de output die wordt geleverd en bijdraagt aan het (sub)doel.
bijv.: In 2040 zijn er in de Kempen een X-aantal starterswoningen gerealiseerd
- **Activiteit:** de wijze waarop gemeenten (bestuur en organisatie) hun kennis, kunde en middelen aanwenden om bij te dragen aan de gewenste resultaten.
bijv.: Een Kempisch woningbouwbod opstellen voor de provincie.

2. Beschrijving van de raadsbetrokkenheid

- Wat is het **doel** van het betrekken van de gemeenteraden?
 - Geïnformeerd worden
 - Beeld- en oordeelsvorming
- **Wanneer** worden de raden betrokken?
 - Betrekken van de raden op een vooraf bepaalde datum.
 - Betrekken van de raden bij een vooraf vastgestelde inhoudelijke afweging waarvan nog niet duidelijk is wanneer deze precies is.
- **Hoe** worden de Kempenraden betrokken?
 - Alle vijf?
 - Volledige raad of een deel van de raad (woordvoerders per dossier).
 - Fysieke bijeenkomst, digitale bijeenkomst, enquête, of anders.

3. Overzicht van taken en verantwoordelijkheden

- **Rol** colleges, portefeuillehoudersoverleg, griffiers, gemeentesecretarissen. In ieder geval: Wie is **bestuurlijk trekker** van dit project? Wie is **aanspreekpunt** voor de gemeenteraden?

Optionele onderdelen

- Ambtelijke inzet
- Participatie betrokkenen
 - Participatie van inwoners
 - Verbinding met maatschappelijke partners en ondernemers, bijvoorbeeld door een samenwerkingsovereenkomst (zoals in het kader van de RES).

2.4

Startnotities

2.4.2 Taken en verantwoordelijkheden

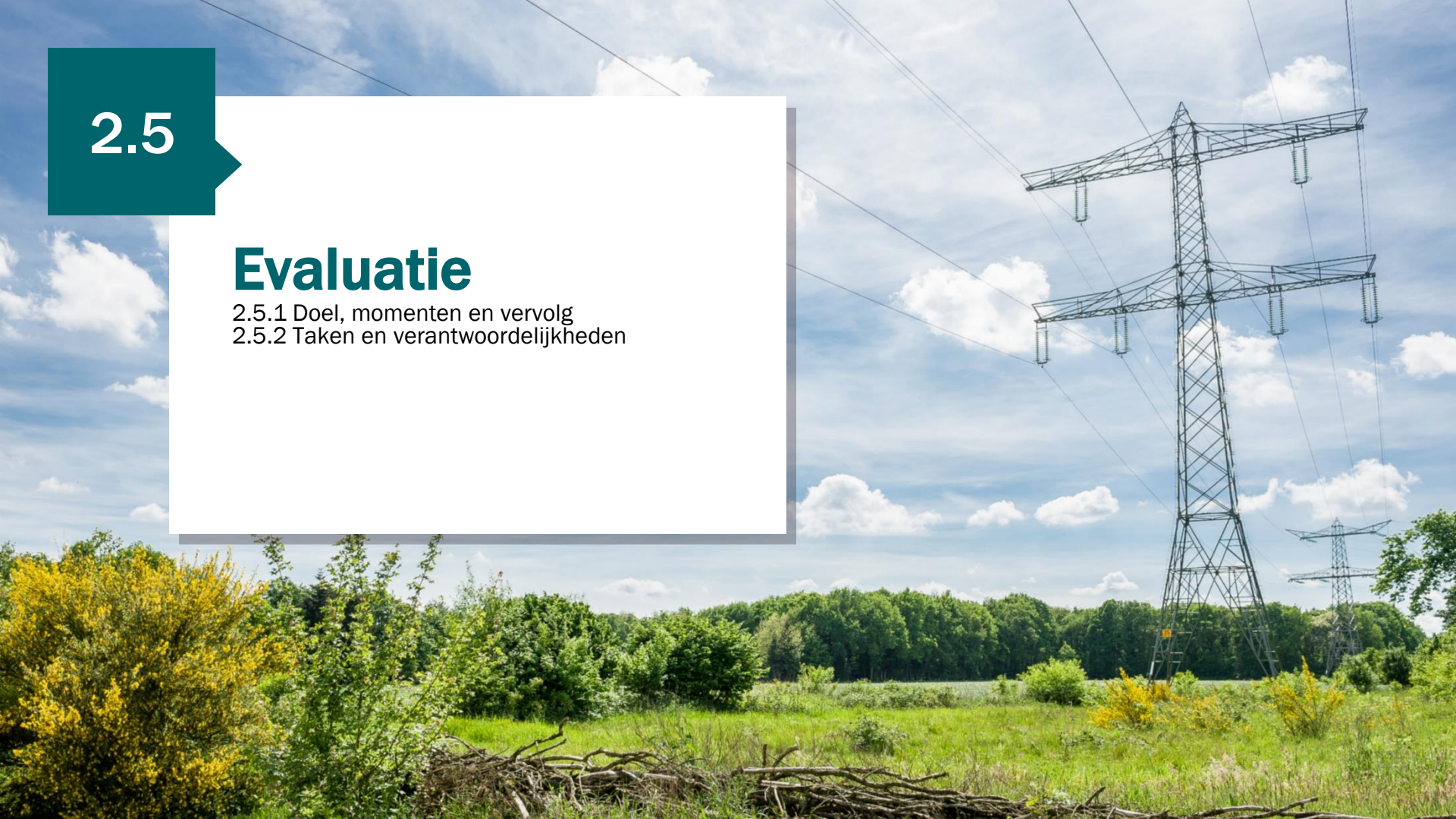
Verantwoordelijke	Taken en verantwoordelijkheden
Burgemeesters	-
Portefeuillehouders(overleggen)	<ul style="list-style-type: none">• Het betreffende portefeuillehoudersoverleg is verantwoordelijk voor het opstellen van de <i>startnotities</i> ter uitwerking van het <i>Werkprogramma Kempenraden</i>.• De individuele portefeuillehouders zijn verantwoordelijk voor afstemming van de <i>startnotities</i> binnen hun eigen raad of gezamenlijk tijdens het <i>Kempencongres</i> (als dit qua planning zo uitkomt).
Gemeentesecretarissen	<ul style="list-style-type: none">• De gemeentesecretarissen ondersteunen de portefeuillehouders bij het opstellen van de <i>startnotities</i>.
Griffiers	<ul style="list-style-type: none">• Het gezamenlijke griffieoverleg is verantwoordelijk voor het organiseren en faciliteren van de gezamenlijke raadsbetrokkenheid zoals opgenomen in de <i>startnotities</i>. Daartoe stemmen zij af met (de voorzitter van) het desbetreffende portefeuilleoverleg.
Gemeenteraden	<ul style="list-style-type: none">• Raadsleden hebben de mogelijkheid tot het geven van input op de <i>startnotities</i>. Omdat de vijf raden een andere vergadercyclus kennen en niet elke <i>startnotitie</i> voor de hele raad relevant is (niet iedereen richt zich immers op dezelfde thema's), ligt het voor de hand dat de <i>startnotities</i> worden besproken in bijv. een commissievergadering.• Indien dit (planning technisch) uitkomt kunnen <i>startnotities</i> ook worden besproken tijdens het <i>Kempencongres</i>.• Een andere optie is dat de startnotities worden besproken in de Agendacommissie Kempenraden.

2.5

Evaluatie

- 2.5.1 Doel, momenten en vervolg
- 2.5.2 Taken en verantwoordelijkheden

2.5

Evaluatie samenwerking Kempenraden

2.5.1 Doel, momenten en vervolg

Doel van de evaluatie

Het is op voorhand onduidelijk of de samenwerking tussen de Kempenraden zoals op papier bedacht ook werkt. Het is daarom belangrijk regelmatig te evalueren wat (niet) werkt en de samenwerking aan te passen. Het helpt om daarvoor op voorhand een proces af te spreken.

Drie verschillende evaluatiemomenten

De samenwerking tussen de Kempenraden wordt op drie verschillende momenten op verschillende niveaus geëvalueerd.

1. **Aan het einde van elk traject.** Na een traject waarbij de Kempenraden gezamenlijk betrokken waren, vindt een korte evaluatie plaats. Hiervoor kan bijvoorbeeld een korte evaluatiesessie tijdens het **Kempencongres** worden gehouden of een enquête worden verstuurd met enkele vragen:
 - a. Bent u tevreden over de wijze waarop u als gemeenteraad betrokken bent bij het proces?
 - b. Hoe ervaart u de samenwerking met de overige Kempenraden?
 - c. Wat zijn verbeterpunten voor wat betreft gezamenlijke raadsbetrokkenheid?
2. **Tijdens het voorjaarscongres.** Raadsleden hebben de mogelijkheid tijdens het **voorjaarscongres** aandachtspunten mee te geven voor de samenwerking tussen de Kempenraden. Dit kan plenair of in een deelsessie.

3. **In het midden van de raadsperiode (tweede helft 2024).** In het midden van de raadsperiode wordt de samenwerking meer uitgebreid geëvalueerd. Daarbij wordt gekeken naar:

- a. De toegevoegde waarde van de samenwerking tussen de Kempenraden
- b. Het draagvlak voor de gezamenlijke samenwerking
- c. Het functioneren van het **Kempencongres** en het *Werkprogramma Kempenraden*
- d. Mogelijke verbeterpunten

Vervolg

Deze verschillende momenten van evaluatie leiden mogelijk tot aanpassingen aan de samenwerking. De gezamenlijke Kempenraden zijn verantwoordelijk voor het maken van deze aanpassingen op voorstel van de burgemeesters.

2.5

Evaluatie samenwerking Kempenraden

2.5.2 Taken en verantwoordelijkheden

Verantwoordelijke	Rollen en taken
Burgemeesters	<ul style="list-style-type: none">• De gezamenlijke burgemeesters zijn opdrachtgever van de evaluatie in het midden van de raadsperiode.• De gezamenlijke burgemeesters zijn verantwoordelijk voor het voorstellen van aanpassingen in de samenwerking naar aanleiding van de evaluatie.
Portefeuillehouders	<ul style="list-style-type: none">• De portefeuillehoudersoverleggen zijn verantwoordelijk voor het evalueren van trajecten binnen hun eigen portefeuille.
Gemeentesecretarissen	-
Griffiers	<ul style="list-style-type: none">• Het griffieoverleg is verantwoordelijk voor de organisatie en ondersteuning van de evaluaties in overleg met de portefeuillehoudersoverleggen (voor wat betreft de individuele trajecten) en de burgemeesters (voor wat betreft de evaluatie in het midden van de raadsperiode).
Kempenraden	<ul style="list-style-type: none">• Gemeenteraadsleden zijn verantwoordelijk voor het leveren van input op de evaluaties.• Kempenraden zijn verantwoordelijk voor aanpassingen van de samenwerking naar aanleiding van de evaluaties. Betreft het kleine aanpassingen dan is het Kempencongres daarvoor geschikt. Bij grotere aanpassingen ligt het voor de hand besluitvorming hierover plaats te laten vinden in de individuele gemeenteraden. Het is niet op voorhand te zeggen wat grotere en/of kleinere aanpassingen zijn.

September 2021

Laurens Vellekoop

Sofie Dreef

Kees Gillesse

Philip van Veller

Berenschot

Bijlage 1

1.1

Aandachtspunten

Gezamenlijke raadsbijeenkomst 8 september

Op 8 september 2021 is het ontwerp van de samenwerking besproken door de Kempenraden. De samenwerking kon op breed draagvlak rekenen. Er werden wel verschillende aandachtspunten genoemd. Onderstaand een opsomming van zes van deze aandachtspunten.

Aandachtspunten uit de gezamenlijke raadsbijeenkomst

1. **De kwaliteit van de congressen is cruciaal.** Ze moeten zowel leuk als functioneel zijn. Ze moeten meerwaarde bieden en raadsleden moeten er graag naar toe willen komen. Dit is op diverse punten in het ontwerp opgenomen/verwerkt.
2. **Gemeenteraadsleden moeten invloed hebben op de agenda.** Hiervoor is de Agendacommissie Raadsleden in het leven geroepen.
3. **Deze samenwerking moet goed worden begeleid.** Er is professionele ondersteuning nodig om deze samenwerking tussen de Kempenraden een goed vervolg te geven en te laten vliegen.
4. **Ambtelijke ondersteuning nodig.** Er is goede ambtelijke ondersteuning nodig voor de uitvoering van deze samenwerking. Het gaat niet werken als elke gemeente per tourbeurt ambtelijk verantwoordelijk is. In dit licht werden al zaken genoemd als een regioregisseur of regiogriffier.
5. **Aanwezigheid raadsleden.** Voor een succesvolle samenwerking die duurzaam is en op draagvlak kan rekenen is het cruciaal dat er veel raadsleden bij de Kempencongressen aanwezig zijn.
6. **Begin niet té controversieel en ambitieus.** Het is belangrijk om in de samenwerking niet met de zwaarste thema's te beginnen. Begin met niet controversiële thema's met een duidelijk gedeeld 'Kempenbelang'.

1.2

Opstartfase

Drie stappen om daadwerkelijk te starten met de samenwerking

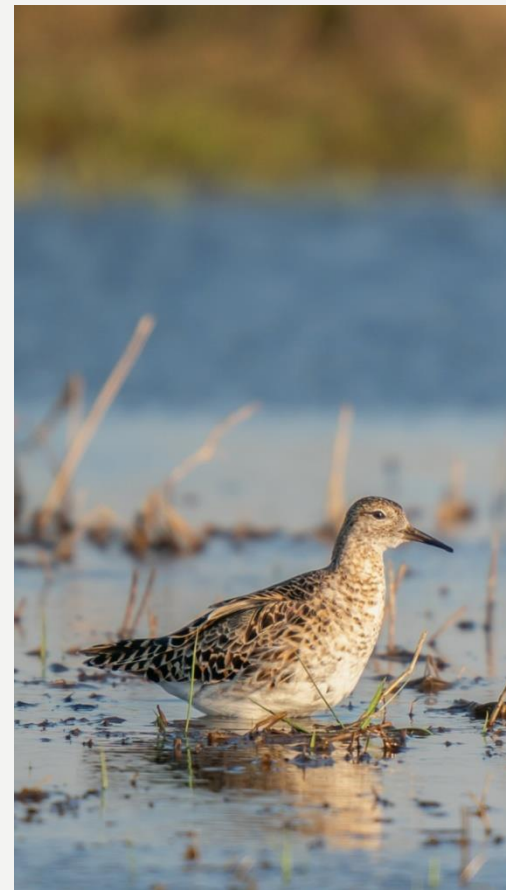
Raadsvoorstel met betrekking tot samenwerking inbrengen in de vijf Kempenraden

Zo spoedig mogelijk organiseren van het eerste congres. Voorjaar 2022?

Concrete afspraken maken over de ambtelijke ondersteuning.

Bijlage 2

Berenschot

An aerial photograph of a Dutch village, likely Berenschot, showing a dense cluster of houses with red-tiled roofs, a prominent church with a tall spire, and surrounding green fields and forests. The image is slightly hazy, giving it a soft, historical feel.

Bevindingen

Proces, waarom, waarop en hoe

Wat is ons opgevallen in het proces?

Wat is ons opgevallen in het proces?

- **Positieve basishouding** ten aanzien van het traject.
- Lichte verschillen in de **opkomst** bij de raadsbijeenkomsten:
 - Bergeijk (13/17)
 - Bladel (11/19)
 - Eersel (8/17)
 - Oirschot (10/17)
 - Reusel-de Mierden (9/15)
- We hebben **de meeste geluiden** binnen de raden gehoord, behoudens die van een aantal (afwezige) oppositiepartijen. Zij hebben zich elders uitgesproken voor vergaande samenwerking.
- Het **doel** van het traject was niet voor alle gesprekspartners op voorhand helder. Het onderscheid tussen samenwerking in het algemeen en samenwerking tussen raden was soms lastig te maken.
- Sommigen vonden **scope** van de hoe-vraag te nauw. Niet alleen raden ook samenwerking tussen colleges en eventuele ambtelijke ondersteuning zou onderdeel moeten zijn.
- Het lijkt in de Kempen niet de gewoonte om belangen en emoties **open** op tafel te leggen. Hiertoe moesten we onze gesprekspartners echt uitnodigen.
- We hebben een deel van de **portefeuillehouders** wel erg vaak gesproken. Gevolg van wens poho's te spreken.
- Het '**ambassadeurschap**' voor het traject is vanuit het opdrachtgeversteam niet in alle gemeenten even krachtig opgepakt. Niet alle leden van het opdrachtgeversteam hebben hun raden geïnformeerd over het traject en de stand van zaken, wat soms tot onduidelijkheid leidde.

Houding in de gesprekken

- Iedereen is **trots** op de Kempen als regio, maar niet op de samenwerking. De Kempencommissie is een open wond.
- De historie van mislukte samenwerking, fusie en onbeantwoorde liefde zorgt voor enig onderling wantrouwen en cynisme ten aanzien van dit traject. “Daar gaan we weer”.
- Er wordt verschillend gedacht over nut en noodzaak van samenwerking. Daarbij hangt het ‘**herindelingsspook**’ boven de markt. Voor sommige raadsleden is dit een blokkade om überhaupt samen te werken.
- **Oirschot** staat met zo ongeveer een half been in de Kempen en is ook nadrukkelijk gericht op het stedelijk gebied. De lange historie van pogingen tot samenwerking in de Kempen maakt Oirschot niet enthousiast om actief deel te nemen. Een deel beschuldigt Oirschot ervan ‘de krenten uit de pap’ te vissen: wel de lusten, niet de lasten.
- De dwingende rol van de **provincie** rond Veerkrachtig Bestuur is nog niet vergeten en levert bij sommigen wantrouwen op.
 - Deze emoties, waarden en belangen vormen een drempel om samen te werken.

Het 'waarom':
Wat zijn redenen voor gemeenteraden om
samen te werken?

Enkele nuances:

- Als een woord meermaals wordt genoemd, wordt het groter. Daardoor lijken zij soms ten onrechte een groter gewicht te hebben dan andere termen met dezelfde bedoeling (bijv. "elkaar versterken" en "samen sterker"; "betere lobby", "als eenheid naar buiten", "krachtig in de regio" en "regio").
- Het feit dat kostenbesparing en efficiency eruit springen, illustreert dat de opdracht op voorhand niet voor iedereen helder was (voordelen van samenwerking *als gemeenten* versus voordelen van samenwerking *als gemeenteraden*)
- Door de oogharen kijkend, is de hoofdlijn: **elkaar versterken**

Het 'waarom': wat is ons opgevallen?

- Tussen de vijf gemeenteraden **lopen de gevoelde nut en noodzaak voor samenwerking uiteen**: voor de één is het 'waarom' van samenwerking veel evidenter dan de ander. Toch zijn er ook een aantal overeenkomsten:
 - Raden zien **meerwaarde** in als Kempengemeenten **gezamenlijk optrekken** richting de MRE, de provincie of zelfs het Rijk. Daarvoor is een gedeeld standpunt van de raden behulpzaam.
 - Raadsleden zien ook dat samenwerken kan leiden tot een **betere informatiepositie** en mogelijkheden om beter beleid te maken.
 - Raadsleden hechten er over het algemeen waarde aan te **weten hoe andere raadsleden "erin staan"** als het om strategische thema's gaat.
 - Met uitzondering van Reusel-De Mierden is **autonomie** voor alle raden het uitgangspunt van samenwerking.
- Er is een kleine groep raadsleden die niets ziet in samenwerking tussen de gemeenteraden.
- Op de thema's energietransitie, wonen en transitie landelijk gebied kan een gedeelde visie op de Kempen ('wat voor gebied willen we zijn') de lobby richting MRE en provincie versterken. Daarnaast kan het helpen om raden gezamenlijk te betrekken bij concrete projecten.

Conclusie: Er is een gedeelde basis om een vorm voor samenwerking tussen gemeenteraden te ontwikkelen, mits deze niet dwingt tot vergaande harmonisatie van beleid.

Het 'waarop':
Waarop zouden de gemeenteraden kunnen
samenwerken? Wat is de waarde van de
Strategische Kempenagenda?

- ## Gezamenlijke opbrengst Mentimeter Reusel-de Mierden, Bladel, Bergeijk en Oirschot

Concrete ideeën voor onderwerpen voor samenwerking Kempenraden

We hebben de gemeenteraden, colleges, poho's, gemeentesecretarissen en griffiers gevraagd naar concrete ideeën voor onderwerpen waarop de gemeenteraden zouden kunnen samenwerken.

Wonen:

- Herijking Kempische woonvisie 2023
- Ruimte om woningen te bouwen

Transitie landelijk gebied:

- Operationaliseren (deel van) streefbeeld transitie landelijk gebied
- Realiseren groene zone

Mobiliteit:

- Regelen van snelfietsroutes
- Aanpak A67 of N284

Energietransitie:

- Belasting van het stroomnetwerk
- Uitwerking van de RES

Economie:

- Visie op uitstraling t.b.v. toerisme

Maar ook!

- Gezamenlijk beeld vormen ten aanzien van positie Kempen t.o.v. schaa sprong Brainport
- Grondstoffencentrum / afvalverwerking
- Kempisch sportakkoord
- Algemene kaders op het gebied van uitvoering

Het 'waarop': wat is ons opgevallen?

- De SKA vormt een **vertrekpunt** voor samenwerking. Voor de colleges biedt het een kader om af te stemmen op inhoudelijke thema's.
- Voor raadsleden is de SKA **geen 'levend document'**; zij hebben de vijf thema's niet altijd paraat, laat staan de invulling daarvan. Raadsleden vragen niet naar de stand van zaken ten aanzien van de SKA en worden hierover ook niet actief geïnformeerd.
- Voor de gemeenteraden is de SKA te abstract en biedt deze als zodanig onvoldoende richting voor samenwerking (zowel tussen de colleges als de raden). **Concretisering van thema's is nodig.**
- Op de thema's van de SKA zijn er verschillende onderwerpen/vraagstukken waarvoor het relevant zou zijn om als raden samen te werken. Wij achten het echter verstandig om met een **klein aantal onderwerpen/vraagstukken** te beginnen.

Conclusie: Er is draagvlak voor het vormgeven van de samenwerking tussen de raden op een (of enkele) concreet, niet-controversieel thema. Van daaruit kan de samenwerking verder worden uitgebouwd.

Het 'hoe':
Hoe ziet de toekomstige samenwerking tussen
de Kempenraden eruit?

Samenwerking tussen raden op dit moment

- Er worden jaarlijks **vier gezamenlijke raadsbijeenkomsten** georganiseerd.
 - Door corona zijn deze de afgelopen 1,5 jaar niet doorgegaan.
 - Daarvóór werden de bijeenkomsten niet altijd even goed bezocht.
 - Bij de organisatie van deze raadsbijeenkomsten zijn de data leidend en niet zozeer de inhoudelijke agenda.
- Op thema's worden de gemeenteraden nu **verschillend betrokken**.
 - Bij economie en transitie landelijk gebied nauwelijks.
 - Bij energie, mobiliteit en wonen op projecten.
- De raden worden door de colleges en portefeuillehouders **niet op een eenduidige manier** en/of hetzelfde moment geïnformeerd.
- Sommige fracties weten elkaar over **partijlijnen** te vinden, maar dit doen niet alle fracties en gaat niet op voor lokale partijen.

Het 'hoe': wat is ons opgevallen?

- Bij raden loopt de voorkeuren voor de **intensiteit van samenwerking** sterk uiteen:
 - Voor de een is gezamenlijk bouwen aan inhoud een minimumvariant (Reusel-de Mierden)
 - Voor een ander staat samenwerking binnen de Kempen überhaupt ter discussie (Oirschot)
 - Bladel, Eersel en Bergeijk bevinden zich daartussenin.
- Door de gemeenteraden gedeelde uitgangspunten voor de 'hoe' vraag zijn:
 - **Klein beginnen** – een te grote stap is niet realistisch.
 - Niet samenwerken om het samenwerken: er moet een **duidelijk doel** zijn. Alleen informele kennismaking is dan ook onvoldoende.
 - **Rollen en verantwoordelijkheden** moeten duidelijk en afgebakend zijn.
- Voor een deel van de betrokkenen is de **positie van Oirschot** een struikelblok bij het vormgeven van de samenwerking; zij willen dat Oirschot of meedoet, of niet. Anderen zien dit minder zwart-wit en menen dat Oirschot op onderdelen mee kan doen.

Conclusie: Samenwerking tussen de raden moet klein beginnen, maar wel vanuit de inhoud en niet enkel gericht op ontmoeting. Er dienen scherpe rol- en procesbeschrijvingen te komen en de positie van (de gemeenteraad van) Oirschot moet voor iedereen helder zijn.

November 2021

Laurens Vellekoop

Sofie Dreef

Kees Gillesse

Philip van Veller

Berenschot